

De Centrale Raad van Beroep oordeelt met regelmaat over de vraag of iemand op geld waardeerbare activiteiten heeft verricht en heeft verzuimd dat bij de gemeente te melden. Dat is van belang voor de vaststelling van het recht op bijstand. Bijvoorbeeld omdat de uitkeringsgerechtigde mogelijk loon had moeten bedingen.

DOOR Ingeborg Lunenburg

Op geld waardeerbare activiteiten en de gevolgen

Valt een vriendendienst daar ook onder?

Doorgaans resulteert dat in een terugvordering van de ten onrechte ontvangen bijstand. Zo ook in de zaak die we in deze editie onder de loep nemen, over handel in auto's en een met succes uitgevoerde zoekopdracht naar een motor.¹ Maar ter introductie eerst antwoord op de vraag wanneer er sprake is van op geld waardeerbare activiteiten. Het moet gaan om activiteiten die naar hun aard op geld waardeerbaar zijn. Twee voorbeelden. Een vader die werkzaam is als rij-instructeur en zijn dochter rijlessen geeft waar zij niets voor hoeft te betalen.² Of als vaststaat dat werkzaamheden als glazenwasser worden verricht.³ In de onderhavige zaak was sprake van autohandel. Het behoeft geen toelichting dat het kopen en verkopen van auto's op geld waardeerbaar is. Inkomsten daaruit worden verondersteld bij transacties en als de kentekens op de datum van die transacties niet langer op naam van belanghebbende staan.⁴ Maar niet alle activiteiten zijn zonder meer naar hun aard op geld waardeerbaar. Denk aan huishoudelijke of oppaswerkzaamheden zoals een oma dat kan doen. Dat is anders als deze activiteiten een structureel karakter hebben en daar onderling afspraken over zijn gemaakt.⁵

Vooronderstelling

Er zijn situaties waarin van een gerechtvaardigde vooronderstelling mag worden uitgegaan dat op geld waardeerbare activiteiten worden verricht. Denk aan een situatie waarin iemand gedurende reguliere arbeidstijden aanwezig is op een bestaande werkplek. Dat rechtvaardigt het standpunt dat daadwerkelijk op geld waardeerbare arbeid wordt verricht. Omdat het gaat om ondersteunende feiten moet de gemeente nog wel nader onderzoek doen. Daaruit kan bijvoorbeeld blijken dat iemand in het café bestellingen opneemt, deze serveert en afrekent.⁶ Nog twee voorbeelden. Inschrijving bij de Kamer van Koophandel (KvK) en verkopen via Marktplaats.nl vallen ook onder de hier bedoelde vooronderstelling.

Gevolgen

Is een gerechtvaardigde vooronderstelling aanwezig, dan doet de belanghebbende er verstandig aan controleerbare gegevens te verstrekken waaruit de omvang van de activiteiten blijkt. Daarmee kan de gemeente het recht op bijstand vaststellen, hetgeen gevolgen kan hebben voor de hoogte van de terugvordering van de bijstand die ten onrechte is ontvangen. Bij een KvK-inschrijving

mag de gemeente zes maanden bankafschriften opvragen in afwijking van de reguliere periode van drie maanden.⁷ Dit ter controle of inkomsten uit zelfstandig ondernemerschap zijn ontvangen. Het plaatsen van advertenties op Marktplaats.nl levert geen inkomsten op, maar brengt uitsluitend kosten met zich mee. Maar verkoop van niet enkel privégoederen leidt tot de conclusie dat daarmee inkomsten zijn verworven.⁸ Bij transacties van auto's op naam zal per transactie een verifieerbaar aan- en verkoopbewijs, voorzien van een vrijwaringbewijs, moeten worden overlegd.⁹ Zijn geen controleerbare gegevens voorhanden, dan blijft dat voor eigen rekening en risico.¹⁰ De gemeente kan dan het recht niet vaststellen en zal tot terugvordering van de gehele bijstand overgaan.

Fictief

Vaak vertelt degene – die in een vastgestelde omvang op geld waardeerbare activiteiten heeft verricht – dat daarvoor geen loon is ontvangen. De gemeente mag dan uitgaan van fictief inkomen. Dat is het wettelijke minimum loon wat bedongen had kunnen worden.¹¹ Ook kan het gebaseerd zijn op de geldende Collectieve Arbeidsovereenkomst (CAO)

of wat algemeen gangbaar is. Denk aan € 5 à € 6 per uur voor oppasactiviteiten. Met het bepalen van fictief inkomen kan de gemeente het recht op bijstand vaststellen. Of er gedeeltelijk recht bestaat is afhankelijk van de hoogte van het fictief inkomen. Hoe het ook zij, de terugvordering van ten onrechte ontvangen bijstand is altijd het gevolg.

Vriendendienst

Zoals eerder vermeld heeft belanghebbende in deze zaak een motor gezocht en gevonden. Dat was in opdracht van zijn zwager. Een autohandelaar die een opdracht aanneemt tot het zoeken van een motor kan moeilijk volhouden dat het een vriendendienst is. In dit geval waren overigens geen controleerbare gegevens voorhanden van de transacties met deze motor. Deze vermeende vriendendienst roept de vraag op hoe zich dat verhoudt tot de oproep van de participa-

tiesamenleving. Kort gezegd: meer voor elkaar zorgen. Wat zijn de gevolgen voor een bijstandsgerechtigde die in de buurt klusjes uitvoert, boodschappen doet voor mensen die dat niet meer kunnen, et cetera? Het uitvoeren van onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden, al dan niet gericht op iemands arbeidsinschakeling in opdracht van de gemeente zelf, heeft vanzelfsprekend geen gevolgen.¹² Maar hoe zit het als je het gras maait voor de buurman? Gebeurt dat structureel en op verzoek van de buurman, dan meen ik dat degene daarvoor loon moet bedingen. Dat geldt met zekerheid als de persoon in kwestie van huis uit tuinman is.

Tot slot

Vanaf 1 januari 2013 geldt de in de volksmond genoemde fraudewet. Die wet heeft verstrekkende gevolgen als wordt verzuimd relevante inlichtingen

te melden. Bij de verplichte terugvordering van bijstand als gevolg daarvan zijn gemeenten namelijk ook verplicht een bestuurlijke boete op te leggen. De hoogte daarvan is in beginsel 100 procent van het terugvorderingsbedrag. ■

Ingeborg Lunenburg is zelfstandig opleider, auteur en adviseur www.ingeborglunenburg.nl en www.uitvoeringwmo2015.nl

Noten

1. CRVB:2014:236
2. CRVB:2008:BC5113
3. CRVB:2014:757
4. CRVB:2009:BK8306
5. CRVB:2009:BJ2763 en CRVB:2011:BU9927
6. CRVB:2009:BK1261 en CRVB:2010:BN2686
7. CRVB:2012:BV2333
8. CRVB:2012:BW5987 en CRVB:2014:580
9. CRVB:2009:BK8306 en CRVB:2012:BY4820
10. CRVB:2014:14
11. CRVB:2009:BJ2763
12. artikel 9 lid 1 aanhef en onder b en c WWB

Update Gemeentelijk maatwerk Wmo 2015

DOOR Ingeborg Lunenburg

In de vorige editie van Sociaal Bestek berichtten we over de mogelijkheden voor gemeenten om financieel maatwerk te leveren aan chronisch zieken en gehandicapten die als gevolg daarvan meerkosten hebben. Dat kan met inkomenssteun middels de bijzondere bijstand of met een financiële tegemoetkoming op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Wat is de momenteel de stand van zaken?

De Eerste Kamer behandelde in maart het wetsvoorstel afschaffing van de Wet chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Compensatieregeling Eigen Risico (CER). Beoogd is om deze wet met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2014 in werking te laten treden.

In het wetsvoorstel Wmo 2015 stond de plicht om in de Verordening regels op te nemen over de financiële draagkracht van de doelgroep. De toegang tot de financiële tegemoetkoming voor de aannemelijke meerkosten zou daarmee inkomensafhankelijk worden. Dat is niet vreemd, aangezien de Wtcg door het Rijk in 2012 ook inkomensafhankelijk is gemaakt. Met een Nota van Wijziging heeft de regering deze verplichting nu echter verwijderd. Er gaan dus geen inkomensgrenzen gelden in de nieuwe Wmo!

Blijft over de vraag wie onder de doelgroep valt en daardoor meerkosten ondervindt. Gemeenten kijken uit naar de Handreiking waarin zij worden geïnformeerd over verschillende mogelijkheden voor gemeentelijk gericht maatwerk voor chronisch zieken en gehandicapten. Komt daarin het antwoord te staan op de vragen die het Rijk sinds 2009 niet wist te beantwoorden?

Advertentie

Gericht geschoold

Het sociale domein

De Participatiewet volgt de aangescherpte WWB na 10 jaar op. Nieuwe doelgroep en nieuwe instrumenten. Uitgangspunt is maatwerk op inkomen & werk. In de Wmo krijgt de eigen verantwoordelijkheid van burgers een wettelijk kader. Beleidsvrijheid? De maatwerkvoorziening is in ieder geval het sluitstuk van participatie. Uitgangspunt is blijven wonen in de eigen omgeving als dat kan.

Goed voorbereid op weg naar 2015

Antwoorden op vragen over de (beleids)uitvoering vanuit het juridisch kader met veel oog voor de praktijk. Wij beschikken over een uitgebreid netwerk van deskundigen met wie wordt samengewerkt.

Ons aanbod

1. Studiedagen, cursussen, trainingen en brainstormsessies
2. Advies op maat
3. Ontwikkeling van (beleids)modellen

Een paar voorbeelden

Wmo: Studiedag Wmo De Verordening geordend en Bijeenkomst Analyse Wmo 2015.
WWB: Studiedag Participatiewet en Maatregelen WWB en Training Handhaven doelmatigheid.

Er is nog veel meer. Neem contact op of kijk op onze websites.

Ingeborg
Lunenburg
opleiding + advies

Voerendaalstraat 22, 6845 LC Arnhem 06 - 23 710 738
www.ingeborglunenburg.nl www.uitvoeringwmo2015.nl